

УДК 61(091.612:2)+94(477.63)-054

DOI: 10.22141/2308-2097.51.3.2017.112641

Чабан М.П.¹, Шевцова З.І.², Гапонов В.В.³

¹ Редакція обласної газети «Зоря», м. Дніпро, Україна

² ДУ «Інститут гастроентерології НАМН України», м. Дніпро, Україна

³ ДЗ «Дніпропетровська медична академія МОЗ України», м. Дніпро, Україна

Катеринославські лікарі німецького походження

Резюме. Вивчено життєвий шлях і професійну діяльність медиків німецького походження на Катеринославщині в XVIII–XIX століттях. Серед них Карл Роде, Іван Зеґер, Іван Зоммер, Олександр Грунау, Яків Езау, Роберт Вебер. Розглянуто їх внесок у розвиток науки, надання медичної допомоги населенню.

Ключові слова: лікарі; етнічні німці; Катеринославська губернія; медична допомога

Приїзд німецьких поселенців на Катеринославщину почався після ліквідації Запорозької Січі в 1775 році. Першими заснували поселення-колонії німці-меноніти. Колоністи зробили вагомий внесок у розвиток промисловості, сільського господарства, науки й культури в нашому регіоні. У числі губернаторів Катеринославської губернії дванадцять були вихідцями з Німеччини. Німецьке родове коріння мав і Олександр Поль, який відкрив родовища залізних руд і сприяв перетворенню краю на великий промисловий центр Півдня [1].

Із метою зміцнення дружби і зв'язків між Україною та Німеччиною в жовтні 2016 року відбулася культурна акція «Дні Німеччини у Дніпрі». Проведений захід дав можливість мешканцям міста ознайомитися з культурою, традиціями, економічним та освітнім потенціалом Німеччини. Відбулося святкування 150-річчя від дня освячення храму святої Катерини (німецької євангельсько-лютеранської церкви в Україні — кірхи). Дніпропетровське обласне товариство німців «Відергебург», засноване 26 листопада 1989 року, організувало поїздки колишніми німецькими колоніями, зокрема в Бергмансталь (частина сучасного райцентру Солоне), Миколайполе, Самарівку (колишній район Йозефсталь), а ще екскурсії, присвячені губернаторам та архітекторам німецького походження. В історичному національному музеї ім. Д.І. Яворницького демонструвалася експозиція предметів побуту німецького виробництва XVIII — початку XX століття.

Серед етнічних німців, які мешкали на Катеринославщині, були й лікарі. Німці-лікарі сприяли розвитку медичної допомоги тогочасному населенню. Відомості

про лікарів — етнічних німців зустрічаються в літературі недостатньо й розрізнено.

Мета даного історико-краєзнавчого дослідження — вивчення внеску медичних працівників німецького походження в розвиток медичної науки та освіти, клінічної практики на Катеринославщині в XVIII–XIX століттях.

Для реалізації поставленої мети використано традиційні конкретно-історичні методи й мережевий аналіз із вертикальних (учитель — учні, старше — молодше

Місто Дніпро. Євангельсько-лютеранська церква. Німецька кірха. 2016 рік

© «Гастроентерологія», 2017
© Видавець Заславський О.Ю., 2017

© «Gastroenterology», 2017
© Publisher Zaslavsky O.Yu., 2017

Для кореспонденції: Шевцова Зоя Іванівна, ДЗ «Дніпропетровська медична академія МОЗ України», вул. Вернадського, 9, м. Дніпро, 49044, Україна; e-mail: v_gaponov@ukr.net
For correspondence: Zoya Shevtsova, State Institution "Dnipropetrovsk medical academy of Ministry of Health of Ukraine", Vernadsky st., 9, Dnipro, 49044, Ukraine; e-mail: v_gaponov@ukr.net

**Місто Дніпро.
Костел Святого Йозефа. 2016 рік**

покоління) і горизонтальних (курси, товариства, інтелектуали) ліній, які співіснують паралельно. Зупинимося на найбільш колоритних постатях.

Карл-Август Йоганович (Іванович) Роде (1746–1821)

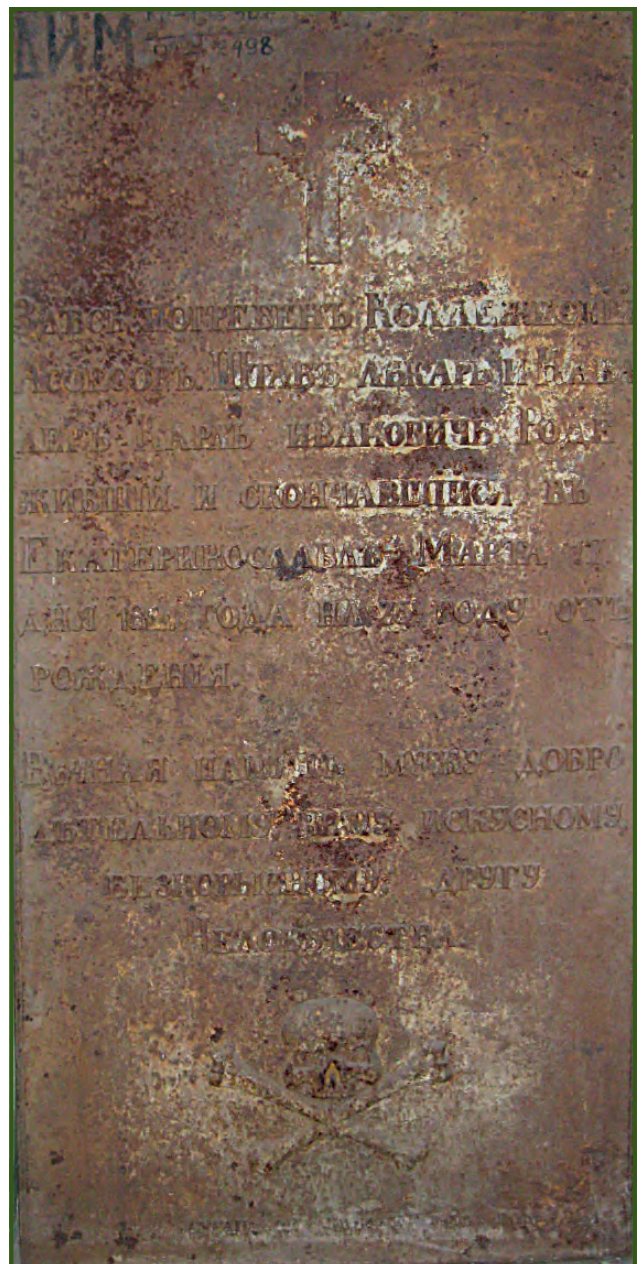
На межі XVIII–XIX століть у Катеринославі був дуже популярним перший професійний лікар та аптекар з університетською освітою Карл-Август Іванович Роде. Можливо, він потрапив до Росії з німецькими колоністами. У червні 1787 року штаб-лікар Карл Роде приїхав із Карасу-базара (нині — Білогірськ) до Сімферополя для лікування високопоставлених посадових осіб С.Х. Контеніуса й Мартиновського, а згодом ще правителя намісництва В.В. Каховського, які захворіли на лихоманку.

Самуїл Християнович Контеніус (1748–1830), будучи головою Контори іноземних поселенців у Катеринославі з 1799 року, заснував Помологічне товариство і садівниче училище, сприяв розвитку вівчарства тощо. Був похований у німецькій колонії Йозефсталь (сучасна Самарівка, що входить до складу міста Дніпра). Його надгробок експонується у Дніпропетровському національному історичному музеї ім. Д.І. Яворницького.

У 1788 році, після загибелі І.М. Синельникова під стінами Очакова, правителем Катеринославського намісництва був призначений Василь Васильович Каховський (займав цю посаду до 1794-го). Він і запросив Карла Роде переїхати разом з ним до Катеринослава

(нині — місто Дніпро). Роде почав розвивати та вдосконалювати організацію медичної справи в місті. Генерал-майор В.В. Каховський сприяв частковому здійсненню багатьох потьомкінських починань з облаштування столиці регіону.

Лікар Карл Роде в 1790 році купив 1800 десятин землі в Катеринославському повіті. Він мав три земельні ділянки в Катеринославі (одну з них придбав у відставного запорожця Андрія Токаря). Лікар К.І. Роде мешкав на Окружному бульварі поруч із будинком губернатора. А ще мав будинок на парній стороні Катерининського проспекту (нині — ім. Д. Яворницького), а також ділянку землі в районі Сухої балки (у народі — Родіївська, нині — Аптекарьська). Оселі використовував під

**Надгробок лікаря Карла Роде (із фондів
Дніпропетровського національного історичного
музею ім. Д.І. Яворницького)**

житло, аптеку й лікарню. До 1845 року будинок Роде займали богоугодні заклади. Саме з лазаретів К.І. Роде, розташованих на одній із його земельних ділянок, почалася наша обласна лікарня, яка по праву могла б мати його ім'я. К.І. Роде запам'ятався своїми медичними здібностями й безкорисливістю. Займаючись медичною практикою, відкривав лазарети, виготовляв для місцевих жителів лікувальні порошки, які в народі називали «родійськими». Бідноту лікував безкоштовно. Матеріальну винагороду брав тільки з багатих мешканців, щоб забезпечити лікарськими засобами незможних хворих [2].

Карл Роде став дворянином Катеринославської губернії, сімейним лікарем Контеніуса, Каховського і Мартиновського. А ще Роде працював інспектором Новоросійської, тобто Катеринославської, лікувальної управи в 1797–1802 роках, коли за Павла I Катеринослав велено було називати Новоросійськом. Медик входив до складу віспяного комітету (для іноземних колоністів), заснованого в 1809 році головним суддею Контори опікунства новоросійських іноземних поселенців С.Х. Контеніусом. Лікар Карл Роде був однією із чотирьох офіційних осіб, уповноважених організувати й робити щеплення населенню губернії. Усвідомлюючи небезпеку для себе, Роде відважно працював у регіоні, де лютувала віспа, і цим врятував життя багатьом хворим. Будучи порядною людиною, Карл Іванович упродовж п'яти років працював суддею Катеринославського совісного суду (1814–1819) [3].

Помер Карл Іванович Роде 11 березня 1821 року в Катеринославі, був похований на міському цвинтарі (нині на тому місці розташований стадіон «Дніпро-Арена»), могила не збереглася У фондах Дніпропетровського історичного музею ім. Д.І. Яворницького зберігається чавунний надгробок із словами: «Здесь похоронен коллежский ассесор штаб-лекарь кавалер Карл Иванович Роде, живший и скончавшийся в Екатеринославе марта 11 дня 1821 года на 75 году от рождения. Вечная память мужу добродетельному, врачу искусному, бескорыстному другу Человечества». Внизу під текстом рельєфне зображення черепа на перехрещених кістках. В інвентарній книзі групи ЕТ (етнографія технічна) за № 2498 записано, що плита чавунна,

Типовий вигляд церкви XIX століття на Катеринославщині (за проектом архітектора М.П. Львова)

зроблена: «Екатеринослав, Луганский завод, 1830 г.». Розмір плити 180 x 88 см, товщина 2,0–2,5 см.

Його син, Михайло Карлович Роде, став поручиком і дворянином Слов'яносербського повіту, помер в 1845 році. Його син Михайло Михайлович I (онук Карла Роде) був також дворянином Слов'яносербського повіту, поміщиком у селі Михайлівка. У 1848 році він зі своїм вітчимою поручиком Дмитром Барановим учинив роздільний акт. 1906-го в тому ж повіті мешкав і правнук лікаря — Михайло Михайлович Роде II (син Михайла Михайловича I).

Іван Іванович Зегер

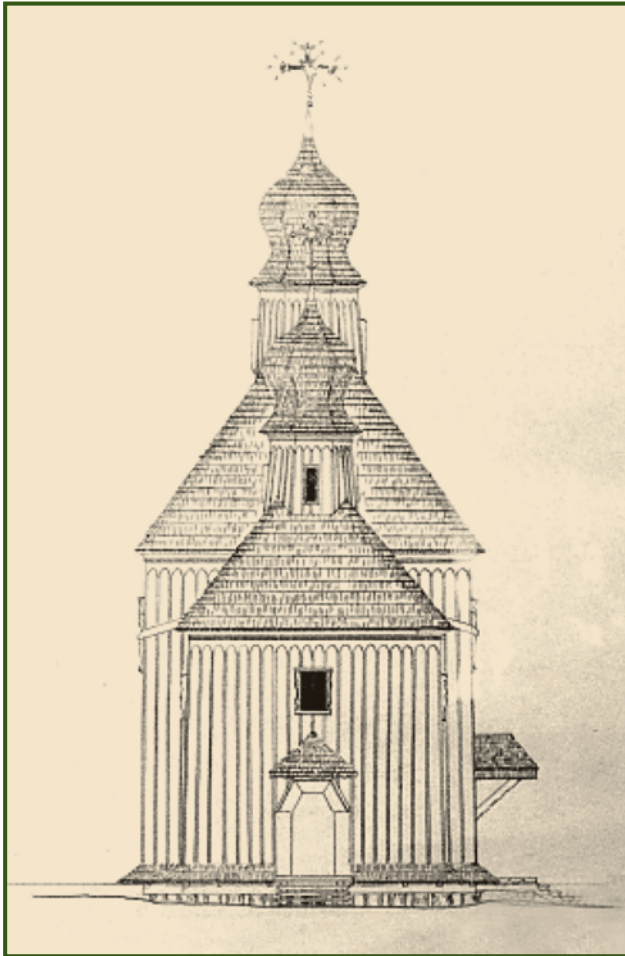
Іван Іванович Зегер був родом із Пруссії, з обер-офіцерських дітей. Народився приблизно 1765 (1766) року. Отримав шестирічну медичну освіту в Пруссії, переїхав до Санкт-Петербурга, де в 1788 році служив помічником лікаря (підлікарем). Із серпня того ж року служив лікарем у Таврійському егерському 3-му батальоні, а з червня 1792-го — лікарем у 2-му канонерському полку. Після відставки з армії Зегер працював лікарем Полтавського повіту (1794–1797). Штабс-лікар (із 5 травня 1799 р.), колезький асесор (із 31 грудня 1802 року). У 1811-му, маючи 45 років, служив штаб-лікарем при Катеринославській казенній фабриці. У грудні 1811 року йому за заслуги в медичній справі надане дворянство. Кріпаків не мав. Його дружиною була Марія Іванівна Уманська — дочка полтавського купця. Подружжя мало дітей: Данила (1794 р.н.), Катерину (1795 р.н.), Федора (1797 р.н.), Марфу (1801 р.н.) й Олександра (1809 р.н.), доля яких лишилася невідомою.

Іван Давидович Зоммер (1743–1788)

Згадаймо ще одного медика німецького походження — Івана (Йоганна) Давидовича Зоммера. Він народився в 1743 році в місті Гданьську (Річ Посполита). Його батьками були Давид Зоммер і Маргарита Єлизавета. Мав сестру Анну Єлизавету та двох братів — Августа Вільгельма і Валентина Готліба.

Із часом Іван Давидович Зоммер став військовим лікарем, штабс-лікарем російської армії. Під час російсько-турецької війни 1768–1774 років він надавав допомогу пораненим. Після військової кампанії Зоммер отримав ділянку землі в Санкт-Петербурзі, на якій збудував будинок. Нині його адреса: Невський проспект, будинок 52, Центральний район. У 1777 році І.Д. Зоммер отримав чин лейб-медика, став надвірним радником, у 1778-му — секунд-майором, а з 1783-го — гоф-хірургом. А ще він був дворянином Катеринославської губернії й багатим землевласником.

Єпископ Феодосій Макаревський у книзі «Материалы для историко-статистического описания Екатеринославской епархии» (1880 р.) писав: «Веселые Терны, при р. Саксагани, на прекрасной возвышенной равнине, с веселыми видами, с очаровательными картинами, слобода многолюдна, с населением зажиточным, при одноштатном церковном притче, находится ныне

Графічне зображення церкви в селі Веселі Терни (арх. О. Петрасюк, м. Київ, 1986 рік; за матеріалами Тернівського філіалу Криворізького історико-краєзнавчого музею)

в Верхнеднепровском уезде, в 3-м благочинническом округе» [4].

Запорозьці здавна відвідували цю місцевість. У 1760 році тут оселився відставний військовий старшина Григорій Шрам й заснував зимівник зі значною кількістю мазанок і землянок. Він запросив з-під Києва своїх рідних, знайомих і разом з ними успішно займався господарюванням. У 1765 році ця заселена місцевість мала назву Григорівські Терни на честь свого засновника (нині це територія Кривого Рогу Дніпропетровської області). У 1776-му, після ліквідації Запорозької Січі та при роздачі Новоросійських степів у рангову дачу чиновникам воєнного і громадянського відомства, Григорівські Хутори Катеринославського повіту та навколишні землі отримав військовий лікар, надвірний радник Іван Зоммер. У 1782 році ця слобода отримала назву Весело-Тернівська. На той час там мешкали 159 осіб чоловічої та 135 — жіночої статі. І.Д. Зоммер мав 12 600 десятин землі й майже 300 кріпаків.

На початку 1785 року мешканці слободи Веселі Терни прийняли рішення про спорудження церкви й обрали уповноважених від громади. Ініціативу щодо будівництва церковної споруди підтримали землевласник

Іван Зоммер і прикажчик Йосиф Невмивака. Після збору грошей і заготівлі лісоматеріалів 16 серпня того ж року уповноважені звернулись до Катеринославського духовного правління за дозволом на будівництво церкви на честь святого Григорія, просвітителя Вірменії. Цього покровителя було обрано не випадково, а на честь єдиного сина Зоммера — Григорія. Духовне правління доручило саксаганському священику Михайлу Волчанецькому вирішити питання про будівництво церковної споруди. Місцеві мешканці зобов'язалися виділити храму 120 десятин землі. Дозвіл від Катеринославського духовного правління було отримано 8 жовтня 1785 року. Рапорт про завершення будівництва храму надано преосвященному Амвросію через три роки, а саме 23 лютого 1788-го. Новопризначеному священику Михайлу Єрофієву 8 березня 1788-го було видано священний антимінс. Катеринославський протоієрей Феодор Фомич освятив новозбудовану церкву 26 березня 1788 року. Та недовго проіснувала дерев'яна церковна споруда: за два місяці, а саме 28 травня того ж року, вона згоріла [4].

І.Д. Зоммер помер у Веселих Тернах ще до закінчення спорудження, на початку 1788 року, проживши 45 років. За ініціативою нового володаря цієї місцевості голови Катеринославського губернського магістрату колезького асесора Михайла Шляхтуна було розпочато клопотання про будову нової церкви в ім'я архістратиґа Михаїла, що з часом і було здійснено. Наступним землевласником цих земель став Харін. Церковна споруда була зруйнована в 30-х роках ХХ століття.

Іван Давидович Зоммер був господарем значних земельних наділів і в інших повітах: Саксаганському (с. Весело-Тернівське), Новомосковському (с. Протопопівка, Павло-Кічкас, Новоличківське), Слов'янському (пустище Гомольське), Олександрівському (пустище Тихе, Покровське).

Його син Григорій Зоммер (1777–1849) обрав кар'єру військового. Григорій Зоммер отримав у спадщину тринадцять тисяч батьківських десятин при Веселих Тернах. Дослужився до полковника й мешкав у Петербурзі. 2 лютого 1828 року полковнику Григорію Зоммеру імператор Микола I затвердив надавчий лист на дворянське звання, підготовлений ще під час

**Місто Катеринослав.
Губернська земська лікарня**

Місто Дніпро. Обласна клінічна лікарня ім. І.І. Мечникова. 2016 рік

правління Олександра І. Диплом на спадкове дворянське звання було видано лише 1 червня 1911 року вже його спадкоємцям. Зберігся опис родового герба Зоммерів у 6-й частині збірника дипломних гербів російського дворянства, не внесених до загального гербовника: «В верхній золотий половині щита знаходиться лавровий венок. В нижній половині в красному полі знаходяться два срібні шпаги, крестообразно остроконечними обрашенні вгору. На середині щита на голубій полосі зображена срібна шестикутна зірка. Шлем увенчан дворянським шлемом і короною з страусовими перьями і срібною на них зіркою. Намет на щиті золотий, подложений красним і голубим». Григорій був у шлюбі з Варварою Сергіївною Шкуріною. Вони мали сина Олександра та двох доньок: Ганну (в заміжжі фон Фрікен) та Ольгу (в заміжжі Литвинову).

Відомості про лікаря та землевласника І.Д. Зоммера ретельно збирають співробітники Тернівського філіалу Криворізького історико-краєзнавчого музею, зокрема Леся Тарабара. У місцевих краєзнавців є наміри провести реконструкцію Григорівської чи Михайлівської церкви, на місці якої нині розташовано музей.

Олександр Рудольфович Грунау (1850–1906)

Олександр Рудольфович Грунау народився в 1850 році. У 1869-му став випускником Катеринославської чоловічої гімназії [5]. Закінчив медичний факультет і став спеціалістом із психіатричних захворювань. З 1874 року працював лікарем, спершу в Катеринославській духовній семінарії та Катеринославському духовному училищі [6]. Упродовж своєї професійної діяльності він працював викладачем медицини в семінарії, ординатором психіатричного жіночого відділення, старшим лікарем земської лікарні, а ще повітовим лікарем. Усього прослужив земству 31 рік. У 1899-му, з нагоди 25-літньої служби губернському земству, Олександру Грунау піднесли золотий жетон від земства Катеринославської губернії.

У 1870 році при Катеринославській губернській земській лікарні була відкрита земська фельдшерська школа, яка випускала щорічно 20 фельдшерів. Містилася вона в окремому будинку на Соборній площі. Директором школи деякий час працював колезький радник Олександр Грунау. За самовіддану службу він отримав нагороди: орден Святого Станіслава 2-го ступеня та орден Святої Анни 2-го ступеня. Училищна рада при Священному синоді нагородила лікаря Катеринославської духовної семінарії Олександра Грунау Біблією за особливу старанність щодо благоустрою церковнопарафіяльних шкіл і шкіл грамоти Катеринославської єпархії (рішення від 15 лютого 1900 року) [7].

З 1897-го О. Грунау статський радник. О.Р. Грунау мешкав із родиною у власному будинку на Катерининському проспекті (1894), а ще деякий час у будинку на розі вулиць Нагірної (сучасна Паторжинського) та Временної (сучасна Жуковського).

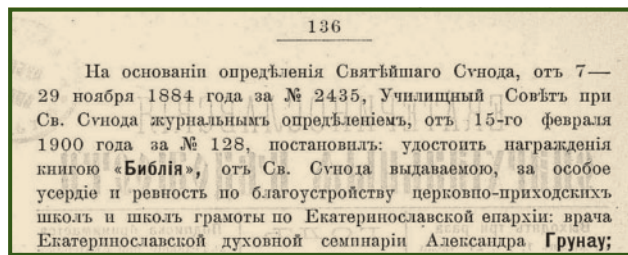
Олександр Грунау помер у вересні 1906 року. Після смерті лікаря за пропозицією губернського гласного Михайла Родзянка в 1909 році губернське земське зібрання ухвалило встановити портрет Олександра Грунау в психіатричному відділенні губернської земської лікарні [5].

Його дружина Ольга Миколаївна Малама, дворянка Катеринославського повіту, народилася в Житомирі в 1865 році. У 1900–1911 роках мешкала в Катеринославі у власному будинку на вулиці Меткій (з 1911-го — Столипінській, за радянських часів — Чернишевського). Подружжя Грунау мало сина Олександра (1889 р.н.) та дочку Віру (1895 р.н.).

Його син, Олександр Олександрович Грунау, народився в 1889 році в Катеринославі. Навчався в Гірничому інституті Катеринослава, закінчив Петербурзьке Володимирське військове училище (1914). Капітан лейб-гвардії Ізмайловського полку, командир роти Павловського військового училища, учасник Першої світової війни. Під час громадянської війни служив у збройних силах Півдня Росії. Евакуювався з Новоросійська, емігрував до Франції. Спочатку працював у російському ресторані в Парижі. Закінчивши курси при Вищій військовій школі в Парижі, служив капітаном французької армії. Учасник Другої світової війни. Деякий час працював шофером. Співав у хорі церкви Введення до храму Пресвятої Богородиці в Парижі,

Місто Катеринослав. Земська фельдшерська школа

**Фрагмент із журналу
«Екатеринославские епархиальные ведомости»,
1900 рік, № 11–12, с. 136**

брав активну участь у роботі парафії церкви. Помер 2 березня 1974 року в Парижі. Похований на цвинтарі Банье, перепохований на кладовищі Сент-Женев'євде-Буа. Мав дружину Людмилу Іванівну (1893–1987, Париж) і сина Бориса (1922–1951, Париж).

Яків Якович Езау (1856–?)

Яків Якович Езау народився в 1856 році в одній з німецьких колоній на території сучасної Запорізької області. Разом із молодшим братом Іваном навчався в Катеринославській гімназії (випуск 1879 року). Це були перші німці-меноніти, батьки яких відважилися віддати своїх дітей до російської середньої школи. Після того Яків здобув вищу медичну освіту. Спеціаліст з очних хвороб. З 1885 року працював земським лікарем на Хортиці, серед своїх одноплемінників-німців. У 1899 році працював ще на Хортиці, а вже в 1901-му — у Катеринославі як «вольнопрактикуючий врач».

У катеринославській рекламі 1902, 1905 років значиться, що лікар Я.Я. Езау тримав очну лікарню у власному будинку за номером 23 на південно-східному (лівому) розі вулиць Петербурзької (в минулому — Петроградської, Ленінградської, нині — Князя Ярослава

Мудрого) і Фабричної (в минулому — Федорова, Фестивальна, нині — Столярова). У 1908-му Яків Езау працює в Катеринославі як думський і заводський лікар.

З реклам за 1913 і 1915 роки відомо, що Я.Я. Езау та його колега лікар Р.Ю. Вебер мали хірургічну й очну лікарні та стоматологічний кабінет. Нині на місці будинку лікаря Я.Я. Езау розташована 4-та поліклініка.

Його син, П.Я. Езау, також обрав медичну стежу: став хірургом, працював завідуючим діагностичним кабінетом у земській лікарні (зараз — ім. Мечникова). А.Ф. Стародубов у своєму щоденнику писав, що йому робив рентген-знімок лікар Езау («снимал д-р Езау») [8].

Молодший брат Якова Езау, Іван Якович, став успішним міським головою. За даними довідникової книги «Весь Катеринослав», І.Я. Езау в 1913 році мешкав у власному будинку на вулиці Козачій (у минулому — Комсомольська, нині — Старокозацька) за номером 70. Звідси він у 1918 році виїхав в еміграцію до Німеччини, а потім до США.

Роберт Юлійович Вебер (1859–?)

Роберт Юлійович Вебер народився 1859 року. Лікар з 1885-го, хірург. У 1890–1902 роках працював понадштатним ординатором земської лікарні в Катеринославі. У 1905 році приймав як хірург на проспекті у власному будинку. У довіднику на 1908 рік — «вольнопрактикуючий» лікар. Оскільки Роберт Вебер народився в один рік із Яковом Езау та в один рік із ним здобув вищу медичну освіту, можемо припустити, що вони були однокурсниками. Відтак відкрили спільну лікарню. На перехресті вулиць Шевченка і Грушевського (колишні Казанська і Карла Лібкнехта) у так званому будинку Мізка функціонувала перша катеринославська зуболікувальна школа лікаря Р.Ю. Вебера і зубних лікарів Г.Ф. Львова й А.І. Шрейдера [3].

Старшим губернським ветеринарним лікарем Катеринославської губернії 1890 року був німець Леонід Карлович Реймер.

* * *

Серед славетної когорти лікарів німецького походження вирізняється родина братів Крикентів. Долю своїх пращурів старанно вивчає жителька м. Дніпра Марина Юріївна Тихомирова — онука Оскара Карловича Крикента, за фахом — викладач англійської мови. З її краєзнавчих і генеалогічних досліджень можна отримати відомості про розгалужений рід Крикентів (це вже ХХ століття) [9].

Таким чином, проведене дослідження свідчить, що лікарі німецького походження сприяли поліпшенню медичної допомоги мешканцям Катеринославщини на межі XVIII–XIX століть. Крім того, вони активно займалися громадською роботою, були попечителями і меценатами багатьох медичних закладів. Проведене дослідження не вичерпує повноту й багатогранність даної теми й потребує подальших пошуків.

Конфлікт інтересів. Автори заявляють про відсутність конфлікту інтересів при підготовці даної статті.

**Катеринослав.
Рекламне оголошення 1912 року**

Список літератури

1. Німці Дніпропетровщини: історія та сучасність / В.А. Райнберг, Є.Є. Гессен, М.С. Забуга, О.М. Катічев. — Дніпропетровськ: АРТ-ПРЕС, 2012. — 112 с.
2. Старостин В.С. Три усадьбы Карла Роде / В.С. Старостин // Апельсин. — 2002. — № 1. — С. 21-24.
3. Дніпропетровськ: минуле і сучасне / А.К. Фоменко, М.П. Чабан, В.І. Лазебник, Г.В. Лизавенко, І.С. Голуб. — Дніпропетровськ: Дніпрокнига, 2001. — 584 с.
4. Макаревський Феодосій. Матеріали для історико-статистичного опису Катеринославської єпархії. — Дніпропетровськ: Дніпрокнига, 2000. — С. 341-346.
5. Чабан М.П. Птахи з гнізда Придніпров'я / М.П. Чабан. — Дніпропетровськ: Дніпрокнига, 2005. — 456 с.
6. Личный состав служащих в духовно-учебных заведениях Екатеринославской епархии. 1899.
7. Екатеринославские епархиальные ведомости. — 1900. — № 11–12. — С. 136.
8. Стародубов А.Ф. Записки очевидца (Дневник в 2 книгах) / А.Ф. Стародубов. — Gaudeamus, 2001. — Кн. 1. — 232 с.
9. Мясоед Ю.П., Тихомирова М.Ю. Страницы истории Адамовской участковой больницы / Ю.П. Мясоед, М.Ю. Тихомирова // Асклепий. — 2009. — № 1. — С. 27-37.

Отримано 12.06.2017 ■

Чабан Н.П.¹, Шевцова З.И.², Гапонов В.В.³

¹Редакция областной газеты «Зоря», г. Днепр, Украина

²ГУ «Институт гастроэнтерологии НАМН Украины», г. Днепр, Украина

³ГУ «Днепропетровская медицинская академия МЗ Украины», г. Днепр, Украина

Екатеринославские врачи немецкого происхождения

Резюме. Изучены жизненный путь и профессиональная деятельность медиков немецкого происхождения на Екатеринославщине в XVIII–XIX столетиях. Среди них Карл Роде, Иван Зегер, Иван Зоммер, Александр Грунау, Яков Эзау,

Роберт Вебер. Рассмотрен их вклад в развитие науки, оказание медицинской помощи населению.

Ключевые слова: врачи; этнические немцы; Екатеринославская губерния; медицинская помощь

M.P. Chaban¹, Z.I. Shevtsova², V.V. Gaponov³

¹Editorial Office of the Regional Newspaper "Zorya", Dnipro, Ukraine

²SI "Institute of Gastroenterology of the National Academy of Medical Sciences of Ukraine", Dnipro, Ukraine

³SI "Dnipropetrovsk Medical Academy of Ministry of Health of Ukraine", Dnipro, Ukraine

Katerynoslav doctors with German origin

Abstract. Walk of life and professional activity of doctors with German origin in Katerynoslav region in the 18–19th centuries have been studied. Among them are Karl Rhode, Ivan Zeger, Ivan Sommer, Alexander Grunau, Jacob Esau, Robert Weber. Their

contribution into the development of science, medical help to people has been represented.

Keywords: doctors; ethnic Germans; Katerynoslav region; medical care